

СТАНОВИЩЕ

относно дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „Доктор“ в област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.3.„Животновъдство“, научна специалност „Овцевъдство и козевъдство“.

Тема и автор на дисертационния труд: „Възможности за реализиране на мъжки ярета от млечно направление, като ресурс за производство на месо“, разработен от Лора Иванова Мондешка, докторант на самостоятелна подготовка от Институт по планинско животновъдство и земеделие-гр.Троян, по докторска програма „Овцевъдство и козевъдство“, професионално направление 6.3 „Животновъдство“.

Член на научното жури: доц. д-р Пенко Найденов Зунев от „Институт по планинско животновъдство и земеделие“ - гр.Троян, пенсионер, област на висше образование 6 „Аграрни науки и ветеринарна медицина“, професионално направление 6.3 „Животновъдство“, научна специалност „Овцевъдство и козевъдство“, определен съгласно Заповед № РД 05-27/03.02.2025 год. на Председателя на ССА за член на научното жури.

I. Актуалност на изследвания проблем

В България изследвания върху качеството на козето и ярешко месо са малко. Между говеждото, овчето и козето месо съществува разлика в точката на топене на мазнините. При козята мазнина тя е най-ниска. Козето месо е по-богато на витамините А, В1 и В2 в сравнение с месото от другите преживни. То заема все по-високи позиции на пазара и е предпочитано от потребителите, поради ниското му съдържание на мазнина и холестерол.

Факторите като система на отглеждане, начин на хранене, порода, пол, възраст и тегло на клане, оказват влияние върху отлагането на мазнини, мастнокиселинния профил и физикохимичните показатели на козето месо, като всички те са в тясна връзка и не могат да влияят самостоятелно.

Месото на младите ярета се смята за диетично. В някои страни предимно в Италия, съществува голям интерес към така нареченото „бяло месо“, което се получава от ярета, заклани на 40-45 дневна възраст и хранени с мляко. На Френският пазар много

разпространено е месото от ярета заклани на около 10 kg живо тегло.

В достъпната литература няма много информация която описва качеството на месото на ярета от породите за мляко в България. Това налага едно по задълбочено проучване върху характеристиките на това месо, в търсенето на пътища за реализация на мъжките ярета от млечно направление, каквато цел е поставена в настоящия дисертационен труд.

II. Цел, задачи и методи на изследване

Настоящият дисертационен труд има за цел да представи възможностите за реализация на мъжки ярета от млечно направление, като анализира влиянието на възрастта, както и на алтернативното хранене с краве мляко върху качеството и състава на месото им в условията на съвременното млечно козевъдство.

За постигане на дадената цел са поставени следните задачи:

Задача 1. Проучване влиянието на възрастта при клане върху качеството на месото от мъжки ярета от породите Англо-Нубийска и Българска бяла млечна - кланични характеристики, технологични качества, химичен състав и мастнокиселинен профил.

Задача 2. Проучване на влиянието на хранене с козе и краве мляко върху качеството на месото от мъжки ярета от породите Англо-Нубийска и Българска бяла млечна - кланични характеристики, технологични качества, химичен състав и съдържание на мастни киселини.

Изследването е извършено в козефермата на Научно експерименталната база на Института по планинско животновъдство и земеделие – гр. Троян. Проведено е през месеците февруари – юни, 2021 г. и включва общо 42 броя клинично здрави мъжки ярета от породите Англо-Нубийска и Българска бяла млечна.

Опитните животни са изравнени по възраст, тип на раждане, порода, килограми и са разпределени в 6 групи по 7 броя.

III. Визуализация и интерпретация на получените резултати.

Използвана литература

Представеният от Лора Иванова Мондешка дисертационен труд е написан на 126 страници, в т.ч. заглавна страница, съдържание, използвани съкращения, увод, литературен преглед, цел и задачи на изследването, материал и методи, резултати и

обсъждане, изводи и препоръки, приноси и литература. Проучването е онагледено с 14 фигури и 37 таблици. Дисертацията е структурирана правилно, според изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение в Селскостопанска академия.

IV. Приноси на дисертационния труд

Проучено е влиянието на възрастта на клане – 90 и 120 дни върху месодайните качества на мъжки ярета от породата ББМ и АН. Установени са средно дневния прираст за 90 и 120 дни, извършена е характеристика на кланичния труп, определени са рандеман, фира при охлаждане, тегло на отделните части и процентното им съотношение-принос с **научен и приложен характер.**

Проучено е влиянието на възрастта на клане и алтернативното хранене с краве мляко, върху технологичните качества и химичния състав на месото от мъжки ярета от породата ББМ и АН.- **оригинален принос с научно и практическо значение.**

Във връзка с актуалните изисквания за здравословно хранене, е определено влиянието на възрастта на клане и алтернативното хранене с краве мляко върху мастнокиселинния профил на месото от мъжки ярета, от породата ББМ и АН. Установени са общите количества на мастните киселини и липидни индекси в месото - **оригинален принос с научно и практическо значение.**

V. Оценка на качеството на научните публикации, отразяващи резултатите в дисертацията

Докторантът е представил две научни публикации във връзка с дисертационния труд, публикувани в сп. „Journal of Mountain Agriculture on the Balkans”. Едната от публикациите е самостоятелна, а в другата е първи автор. Те са добре оформени и имат необходимата научна стойност.

VI. Критични бележки, въпроси и препоръки към кандидата

Да продължи работата и с други породи кози, както в млечно така и в месодайно направление, съвместно с развъдната Асоциация.

Заклучение:

Дисертационният труд е структурират правилно по обем и съдържание и отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ССА.

Засяга актуални въпроси за мъжки ярета от две породи кози, свързани с проучване и анализ влиянието на възрастта, както и на алтернативното хранене с краве мляко върху качеството и състава на месото им в условията на съвременното млечно козевъдство.

Докторантката Лора Иванова Мондешка е усвоила съвременни методи за обработка на информацията, прави професионален анализ и интерпретиране на получените резултати, както и формулиране на логични изводи и препоръки за науката и практиката.

Всичко това ми дава основание да оценя **положително** представеният дисертационен труд, както и да предложа на почитаемото Научно жури да гласува **положително** за присъждането на образователната и научна степен „Доктор“ по професионално направление 6.3. „Животновъдство“, научна специалност „Овцевъдство и козевъдство“ на Лора Иванова Мондешка.

25.02.2025 г.

Гр. Троян

Изготвил становището:!

/доц. д-р Пенко Зунев/

STANDPOINT

For PhD thesis elaborated in the higher education field of higher education 6. Agricultural Sciences and Veterinary Medicine. professional direction 6.3 "Animal Husbandry." scientific specialty "Sheep and Goat Breeding."

Topic and author of the dissertation: "Opportunities for the realization of male kids from dairy breeds as a resource for meat production," developed by Lora Ivanova Mondeshka, an independent PhD student at the Institute of Mountain Livestock Breeding and Agriculture - Troyan, in the doctoral program "Sheep and Goat Breeding," professional direction 6.3 "Animal Husbandry."

Member of the scientific jury: Assoc. Prof. Dr. Penko Naydenov Zunev from the "Institute of Mountain Livestock Breeding and Agriculture" - Troyan, retired, in the field of higher education 6 "Agricultural Sciences and Veterinary Medicine." professional direction 6.3 "Animal Husbandry." scientific specialty "Sheep and Goat Breeding." appointed as a member of the scientific jury by Order No. RD 05-27/03.02.2025 of the Chairman of the Agricultural Academy.

I. Relevance of the studied problem

I. Relevance of the research problem

In Bulgaria, studies on the quality of goat and kid meat are scarce. There are differences in the melting point of fats between beef, lamb, and goat meat. Goat fat has the lowest melting point. Goat meat is richer in vitamins A, B1, and B2 compared to meat from other ruminants. It is gaining popularity in the market and is preferred by consumers due to its low fat and cholesterol content.

Factors such as rearing system, feeding method, breed, sex, slaughter age, and weight influence fat deposition, fatty acid profile, and physicochemical properties of goat meat. These factors are closely interconnected and cannot act independently.

The meat of young kids is considered dietary. In some countries, especially in Italy, there is significant interest in so-called "white meat," which comes from kids slaughtered at 40-45 days of age and fed with milk. On the French market, meat from kids slaughtered at around 10 kg live weight is widespread.

Available literature lacks sufficient information describing the quality of meat from dairy-breed kids in Bulgaria. This necessitates a more in-depth study of the characteristics of this meat in search of ways to utilize male kids from dairy breeds, which is the aim of this dissertation.

II. Purpose, tasks and research methods (hypotheses of the dissertation)

The objective of this dissertation is to explore the possibilities for utilizing male kids from dairy breeds by analyzing the impact of age and alternative feeding with cow's milk on meat quality and composition under modern dairy goat farming conditions.

To achieve this goal, the following tasks were set:

Task 1. Investigate the effect of slaughter age on meat quality in male kids from the Anglo-Nubian and Bulgarian White Dairy breeds—carcass characteristics, technological properties, chemical composition, and fatty acid profile.

Task 2. Study the influence of feeding with goat and cow milk on meat quality in male kids from the Anglo-Nubian and Bulgarian White Dairy breeds—carcass characteristics, technological properties, chemical composition, and fatty acid content.

The study was conducted at the goat farm of the Scientific Experimental Base of the Institute of Mountain Livestock Breeding and Agriculture – Troyan. It was carried out between February and June 2021 and involved a total of 42 clinically healthy male kids from the Anglo-Nubian and Bulgarian White Dairy breeds.

The experimental animals were balanced in terms of age, birth type, breed, and weight and were distributed into 6 groups of 7 kids each.

III. Visualization and interpretation of the results obtained. Literature used

The dissertation by Lora Ivanova Mondeshka consists of 126 pages, including a title page, table of contents, abbreviations, introduction, literature review, research objectives and tasks, materials and methods, results and discussion, conclusions and recommendations, contributions, and references. The study is illustrated with 14 figures and 37 tables. The dissertation is properly structured according to the requirements of the Agricultural Academy regulations.

IV. Contributions of the dissertation (scientific-fundamental and scientific-applied contributions are evaluated separately)

- The influence of slaughter age (90 and 120 days) on the meat quality of male kids from the Bulgarian White Dairy and Anglo-Nubian breeds was studied. The average daily gain for 90 and 120 days was determined, carcass characteristics were analyzed, and slaughter yield, cooling loss, weight of individual parts, and their percentage ratios were established—scientific and practical contributions.
- The influence of slaughter age and alternative feeding with cow's milk on the technological qualities and chemical composition of meat from male kids of the Bulgarian White Dairy and Anglo-Nubian breeds was investigated—an original contribution with scientific and practical significance.

- In line with current requirements for healthy eating, the impact of slaughter age and alternative feeding with cow's milk on the fatty acid profile of kid meat was assessed. The total amounts of fatty acids and lipid indices in the meat were determined—an original contribution with scientific and practical significance.

V. Quality evaluation of scientific publications, presenting the dissertation results

The doctoral candidate has presented two scientific publications related to the dissertation, published in the "Journal of Mountain Agriculture on the Balkans." One of the publications is single-authored, while the candidate is the first author in the other. They are well-formatted and have the necessary scientific value.

VI. Critical remarks, questions and recommendations to the candidate

The candidate should continue research with other goat breeds, both dairy and meat-oriented, in collaboration with the breeding association.

CONCLUSION

The dissertation is properly structured in terms of volume and content and meets the requirements of the Agricultural Academy's regulations for the acquisition of scientific degrees and academic positions.

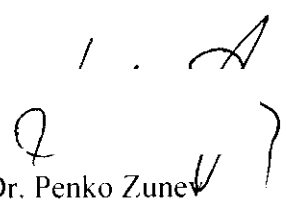
It addresses relevant issues related to male kids from two goat breeds, analyzing the impact of age and alternative feeding with cow's milk on meat quality and composition under modern dairy goat farming conditions.

Doctoral candidate Lora Ivanova Mondeshka has mastered modern methods of data processing, conducts professional analysis and interpretation of the obtained results, and formulates logical conclusions and recommendations for science and practice.

All this gives me grounds to positively evaluate the presented dissertation and to recommend to the esteemed Scientific Jury to vote in favor of awarding the educational and scientific degree "Doctor" in the professional field 6.3 "Animal Husbandry," scientific specialty "Sheep and Goat Breeding" to Lora Ivanova Mondeshka.

Date:

25.02.2025

Member of the scientific jury:

Assoc. Prof. Dr. Penko Zunev